

KISS BENEDEK
Édesanyám!

I.

Édesanyám, te remek nagyasszony,
mért voltam én mindig
zavarban véled?

Tán mert a remek nagyasszonyokat
sohasem szívelhettem?

Annyi megaláztatással vert meg
minden uraktól-vett gesztusod,
hogy az még ma is
hegesedik.

Választékos kalapod számomra
kendő helyett
tehénlepény volt csak
a parasztmiséen!

Nem egy helyütt kerestük mi –
s főként
nem egy helyütt találtuk meg
az Istent,
édesanyám!

II.

Anyám, ó, a te kislány-lelked...

Anyám, ó, a te vágyakozásod...

Anyám, ó, a te árvaságod...

Anyám, e földön nem volt szerelmed...

Anyám, a te nagy „megmutatásod”...

Anyám, ki férfiakat bírtál valaha le...

Anyám, ki szabadságodba haltál bele...

Anyám, te áldott, anyám, te áldott!

Anyám, te, aki budira jártál,

Anyám, te aki herceget vártál,

s helyette lett két csibész fiad...

Anyám, te, aki mindig kiváltál,

s többre nem vitted a magyar nótánál,

Mária, a Boldogasszony,

körébe fogad.

**Töprengés arról, mit is csináljunk,
ha fölszedünk egy fészekből kiesett, sárga csőrű,
repülni még nem tudó, de nem olyan kicsi
feketerigót, és hazavisszük, hogy otthon fölneveljük**

Íródna T. Özséd-nek

Mit kell tenni egy kis rigóval,
ha a fészekből kizuhan?

Egy nem is olyan kis rigóval,
sárga csőrű csik-csukkozóval,
repülni még dehogyan tudóval
mit is kell tenni?

Mert tudja mindenki ugyebár:
a fák alatt sok macska jár,
foguk folyton prédára vár,
s martalékuk egy kis madár,
ha a fészekből kizuhan –
kell tehát, kell valamit tenni.
S tudhatja, kinek feje van,
mint a macskának, feje van,

nyakból nő, mégsem olyan,
tudhatja, mondom, komolyan:
nem elég a lakásba vinni,
régi kalitkát elővenni,
beléje eleséget tenni –

nem elég ennyi, komolyan.
Az eleséget meg is kell enni,
S itt jön a kérdés, hogy hogyan?
Egy nem is olyan kis rigónak,
sárga csőrű csik-csukkozónak,
repülni még dehogyan tudónak
anyjává is kellene lenni,
s itt jön a kérdés, komolyan,
az itt a kérdés, hogy hogyan?

Mert ha – mondjuk –
 azt már tudjuk,
 mi is neki az eleség
 – mert ez a gond jön legelőbb –,
 fogunk szúnyogot, legyeket,
 morzsáztatunk kenyérbelet
 s pépelünk sok más egyebet,
 szóval, ha tudjuk,
 s élébe adjuk,
 látjuk mindjárt, hogy nem eszi,
 ha éhen pusztul, sem eszi,
 magától ő meg nem eszi,
 s látjuk mindjárt:
 ez nem elég.
 Egy nem is olyan kis rigónak,
 Sárga csőrű csik-csukkozónak,
 Repülni még dehogyan tudónak
 ennyi, bizony,
 még nem elég,
 neki még anya kellenék
 ahhoz, hogy ha van, hát egyék,
 s itt jön a kérdés, komolyan,
 az itt a kérdés,
 hogy hogyan?

Prüttyögetünk,
 füttyögetünk,
 szárnyakként lengetjük kezünk,
 már a család apraja-nagyja
 madarat játszik, úgy biztatja,
 ijesztőbb patáliát csapva,
 félelmetesebb képet adva
 számára, mint akármi macska,
 csirregve, száját csücsörítve
 vennénk rá szegényt az evésre,
 hisz olyan ványadt, csenevész,
 néhány deka csak az egész,
 ám ő csak gunnyaszt a kalitka
 sarkában –
 vajon mi a titka?
 Miért mered oly komoran
 maga elé –
 mi titka van?

Beszerzünk még lisztkukacot,
 pondrót,
 kölest,
 kendermagot,
 vagdalunk szalonnadarabot –
 aztán elő a fémcspeszt:
 falatonként tán enni kezd.
 Nosza! bal kézben a madár,
 finoman feltátva a száj,
 beléteszünk egy adagot –
 hadd lássuk:
 ezzel mit csinál?
 Ejnye, az oktan madár!
 Megrázza fejét, kiköpi!
 Próbáljuk újra-újra bár –
 rázza fejét,
 le nem nyeli.
 Szobánk már szeméttel teli:
 szúnyog, légy, pondró, lisztkukac,
 kendermag, szalonnadarab,
 ő meg csak rázza a fejét,
 s eszembe jut jó Tandori:
 jobb egy rigónál
 tíz veréb!

Megsajnáljuk persze szegényt,
 nem mondunk hangos véleményt:
 egy nem is olyan kis rigónak,
 sárga csőrű csik-csukkozónak
 ennyi, bizony,
 még nem elég,
 neki még anya kellenék
 ahhoz, hogy ha van, hát egyék,
 s itt jön a kérdés, komolyan,
 az itt a kérdés,
 hogy hogyan?

– Hogy kell rigó-anyává lenni,
 áruld el, Csik-Csuk, hogy hogyan?

– Micsoda kérdés! Legelőbb
 kicsi-rigóvá kell születni –
 anyám is az volt –
 komolyan!